

Et Henricum
absolvi, & ad
communione
S. A. Sedis ad-
mitti precan-
tes;

Eumque pra-
dicte S. A.
mandata exer-
cuerunt pro-
curatores.

Que perada
fuerint, re-
centet.

Absolutione
a Presulibus
Gallis datam
irritam decla-
rans,

Novam ab-
solutionem im-
pertius est.

Iniuncta ta-
men lege em-
ittendi fidei
Catholice pro-
fessionem;

male operando commissorum ex intimo cordis affectu, ut afferebant, poenitenti, nostram Sanctam benedictionem, & supremam absolutionem a Censuris Ecclesiasticis propter huiusmodi errores per te incursum, & contra te declaratis, concedere, teque ad communionem Sanctae Sedis Apostolicae recipere, & cum eadem reconciliare in forma Ecclesiae consueta, de benignitate Sedis Apostolicae dignaremur; offerentes procuratorio nomine quo supra, & promittentes errores, & haereses quascumque corde sincero, & fide non ficta, abiurare, fidemque Catholicam iuxta formam a Nobis assignandam profiteri, ac a Nobis Tibi iniungenda, ceteraque omnia alia, & singula pro parte tua adimplenda, & exequenda, adimplere, & exequi ad omnem nostrum, & Sanctae Sedis Apostolicae mandatum.

§. 8. Nos igitur summi, & clementissimi illius Pastoris vices, quamvis meritis impares, in terris gerentes, qui ut antea dicebamus, ovem perditam toto charitatis affectu perquisivit, & inventam in humeros suos suscipit, & ad ovile magno cum gaudio reduxit, cuius misericordia superexaltat iudicium, & cuius cogitationes omnes pacis sunt, & misericordiae, tuam salutem in visceribus Christi cupientes, haec, quae infra descripta sunt, suo ordine exequuti sumus. In primis in Dei nomine praefensam absolutionem tibi, ut praefertur, sine auctoritate nostra impertimus, nullam, & invalidam, ac nullius roboris, & momenti fuisse, & esse declaravimus, illamque quatenus de facto processit, irritamus, & annullamus: volentes tamen, ut actus religionis alioqui Catholici, & approbabilis, in consequentiam eiusdem absolutionis facti, qui nisi absoluto, & ab absoluto fieri nequiverunt, validi, rati, & firmi sint, perinde ac si a Nobis tunc absolutus fuisset. Et deinde decrevimus, & declaravimus te fore, & esse a quibusvis majoris excommunicationis, aliusque sententiae, censuris, & poenis Ecclesiasticis, quas quibuscumque haeresibus adhaerendo, & quaecumque facta haereticalia committendo, seu permittendo, aut illorum occasione quomodolibet incurreras, & in quas per fel. recor. Sixtum Papa V. praedecessorem nostrum praedictum per ejus literas datas 5. Idus Sept. Anni Domini 1585. Pontificatus sui An. I., quarum tenorem, & formam, ac si de verbo ad verbum praesentibus inferretur, habuimus, & haberi volumus pro plene, & sufficienter expresso, incurrisse declaratus fueras, etiam si de anno Domini 1572. eisdem errores, & haereses Parisiis abjuraveris, & detestatus fueris, & postea in eisdem errores, & haereses relapsus sis; absolvendum, & liberandum, & in gremium S. Matris Ecclesiae recipiendum, & admittendum esse, illiusque unitati, & Sacramentorum participationi restituendum, facta prius per te rite, & legitime, & iuxta Canonicas Sanctiones, Calvinismi cum omnibus Calvinistarum haeresibus, & erroribus, ac omnium, & quorumcumque aliarum,

haeresum, & errorum quomodolibet contra Sanctam, Catholicam, & Apostolicam Romanam Ecclesiam sese extollentium, abjuracione, detestatione, & anathematizatione ad Sancta Dei Evangelia iurejurando praestito, necnon Sanctae Catholicae, & orthodoxae fidei professione per te, etiam iuxta modum, & formam a Nobis tibi tradendam legitime emissa, eodem adhibito juramento, ac promissione de stando, & parendo mandatis Nostris, & Sanctae Matris Ecclesiae, & tibi specialiter iniungendis, & de iis bona fide adimplendis, & exequendis, ac alias in forma Ecclesiae consueta, prout in quadam decreti Schemata manu Nostra subscripta, & tunc de mandato nostro per dilectum filium Cosmum Angelum Officii Sanctae Romanae, & Universalis Inquisitionis Assessorem, alta, & intelligibili voce perlecta, & publicata, latius continetur.

§. 9. Quibus auditis, Jacobus, & Arnaldus tui Procuratores praedicti, volentes, ut par est, Nostris parere mandatis, & Sanctae Ecclesiae satisfacere, propositis Sacrosanctis Dei Evangelis, ac illis eorum manibus corporaliter tactis, procuratorio nomine quo supra, abiurarunt, detestati sunt, & anathematizarunt haereses, & errores, quas haecenus tenueras, & alias quascumque haereses, & errores: promiseruntque sub eodem iure jurando, quod tu deinceps nec haereses, nec errores praedictos, nec aliquam aliam haeresim, aut errorem credes, neque illis quomodolibet adhaerere, neque praedicta, aut aliqua alia haereticalia committes, aut facies, neque imposterum haereticis opem, auxilium, consilium, aut favorem circa haereses, aut errores illorum, seu eorum occasione praestabis, aut impendes, nec ab aliis praestari, aut impendi facies; Quodque, Deo juvante, servares poenitentias tibi per nos iniungendas, & huius Sanctae Sedis Apostolicae mandatis libenter obtemperares. Et insuper Sanctae Catholicae, & Orthodoxae Fidei professionem, eodem procuratorio nomine quo supra, emisserunt, & alia fecerunt, promiserunt, & iuraverunt, prout latius continetur in quadam abjuracionis, Fidei Catholicae professionis, promissionis, & juramenti Schemata, eorumdem Procuratorum tuorum manu subscripta, quam palam, & publice legere tenoris infra scripti videlicet. Ego Jacobus Davy, Perroni Dominus, Consiliarius in Consilio Status, & Primus Eleemosynarius, alter ex Procuratoribus Henrici IV. Christianissimi Regis Franciae, & Navarrae, una cum Arnaldo de Offato, Decano Varenii, Diocesis Ruthenensis, altero ex Procuratoribus praedicti Regis, Collega meo, coram Vobis Sanctissimo, ac Beatissimo in Christo Patre, & Domino Nostrum Domino Clemente Papa VIII. humiliter constitutus, ac genuflexus, Sacrosanctis Christi Evangelis coram Nobis positis, ac propriis manibus per Nos corporaliter tactis Procuratorio nomine, ac cum infra scripta rati promissione, agnoscentes neminem saluum fieri posse extra Sanctam Catholicam fidem, quam tenet,

Promittendi-
que de pa-
rendo man-
datis Ecclesiae
Romanae, &
Pontificis iux-
ta formam ab
Assessore San-
cti Officii per-
lectam.

Legati Regis
eius nomine
haereses om-
nes abjuraverunt,
fideique profes-
sionem emi-
serunt.

Sequitur For-
mula Juramen-
ti per eos praes-
titi, & profes-
sionis fidei,
quam emis-
ere.

tenet, docet, profitetur, & praedicat Sancta Catholica, & Apostolica Romana Ecclesia, & Henricum Regem praedictum Principalem nostrum adversus illam gravissime errasse, praesertim male, & perperam sentiendo circa numerum Sacramentorum Ecclesiae, circa transubstantiationem Panis, & Vini in Corpus, & Sanguinem Christi, circa praesentiam Corporis Christi in Eucharistia, circa supremam potestatem, & auctoritatem Summi Romani Pontificis in universa Ecclesia, circa Purgatorium Animarum, & suffragia pro eis, circa venerationem, & invocationem Sanctorum, & circa eorum Reliquiarum, & Sacrarum Imaginum venerationem, & denique amplectendo impium, & detestandum Calvinismum cum omnibus suis erroribus, & haeresibus, ac in eisdem haeresibus, & erroribus, & toto Calvinismo, ab ineunte adolescentia sua, etiam post absolutionem a fel. recor. Gregorio Papa XIII. Sanctitatis Vestrae Praedecessore desuper sibi concessam, perseverando, & manendo, ac erroribus, & haeresibus praedictis, animo, corde, verbis, & factis ipsis firmiter credendo, & pertinaciter adhaerendo: Et demum de Anno 1593. divina inspirante gratia, & infinita Christi, & Salvatoris Nostri Dei misericordia operante, ipse Henricus Rex, ab omnibus, & singulis huiusmodi erroribus, & haeresibus ex corde resipuit, & recessit. A quo tempore, & ante a dictis erroribus, & haeresibus, & a quibusvis sententiis, & censuris propterea incursum, & declaratis, absolvi, & in gremium Sanctae Matris Ecclesiae recipi, & Sanctorum Sacramentorum participationi restitui, humiliter saepius petiit, & institit. Et cum ad effectum huiusmodi, inter alia, errores, & haereses praedictas, & quascumque alias abiurare, & detestari, Fidemque Catholicam profiteri teneatur; Propterea ego Jacobus Procurator, qui supra cum supradicto Arnaldo Collega meo, & Procuratorio nomine supradicto, & cum infra scripta promissione de rato, volens Sanctae Ecclesiae, & Sanctitati Vestrae (ut par est) satisfacere, corde sincero, & fide non ficta, abiuro, detestor, & anathematizo universas, & singulas haereses, & errores supradictos, ac Calvinismum cum omnibus ejus erroribus, & haeresibus; Nec non alias, & quascumque Sectarum haereses, & errores, se se quomodolibet extollentes contra Sanctam Orthodoxam, & Catholicam Fidem, quam tenet, docet, & praedicat Sancta Catholica, & Apostolica Romana Ecclesia. Et sub eodem Juramento cum eodem Arnaldo Collega meo polliceor, & promitto, quod idem Henricus Rex noster Principalis, deinceps nec haereses, nec errores praedictos, nec aliquam aliam haeresim, aut errorem credet, neque illis adhaerebit, neque praedicta, aut aliqua alia haereticalia committet, aut faciet, neque imposterum haereticis opem, auxilium, consilium, aut favorem circa haereses, ac errores illorum, seu eorumdem occasione praestabit, aut impendet, nec ab aliis praestari, aut impendi faciet. Ac praeterea cum eodem Collega

meo, iuro ipsum Henricum Regem (Deo juvante) servaturum poenitentias sibi a Sanctitate Vestra iniungendas, & huius Sanctae Sedis Apostolicae mandatis libenter obtemperaturum. Insuper ego Jacobus Procurator praedictus cum praedicto Arnaldo Collega meo, ad confirmationem, & corroboracionem praemissorum, & ad majorem expressionem, & declarationem sincerae voluntatis, & Catholicae Fidei dicti Henrici Regis nostri Principalis, infra scriptam Sanctae Catholicae, & Orthodoxae Fidei professionem expresse facio, & emitto, pro quo similiter de rato promitto, ut infra, firma, fide credo, & profiteor omnia, & singula, quae continentur in Symbolo Fidei, quo Sancta Romana Ecclesia utitur, videlicet: Credo in unum Deum Patrem Omnipotentem, Factorem Coeli, & Terrae, visibilium omnium, & invisibilium; Et in unum Dominum Jesum Christum Filium Dei Unigenitum, & ex Patre natum ante omnia saecula: Deum de Deo, lumen de lumine, Deum verum de Deo vero; Genitum, non factum, Consubstantialem Patri, per quem omnia facta sunt: Qui propter Nos homines, & propter nostram salutem descendit de Coelis, & Incarnatus est de Spiritu Sancto ex Maria Virgine: Et homo factus est. Crucifixus etiam pro Nobis sub Pontio Pilato, passus, & sepultus est: Et resurrexit tertia die secundum Scripturas: Et ascendit in Coelum: Sedet ad dexteram Dei Patris. Et iterum venturus est cum gloria, iudicare vivos, & mortuos: Cujus Regni non erit finis. Et in Spiritum Sanctum Dominum, & vivificantem: Qui ex Patre, filioque procedit: Qui cum Patre, & Filio, simul adoratur, & conglorificatur: Qui loquutus est per Prophetas: Et unam Sanctam Catholicam, & Apostolicam Ecclesiam: Confiteor unum Baptisma in remissionem peccatorum: Et expecto Resurrectionem Mortuorum: Et vitam venturi Saeculi. Amen. Apostolicas, & Ecclesiasticas traditiones, reliquasque ejusdem Ecclesiae observaciones, & Constitutiones firmissime admitto, & amplector. Item sacram Scripturam juxta eum sensum, quem tenuit, & tenet Sancta Mater Ecclesia, cuius est iudicare de vero sensu, & interpretatione Sacrarum Scripturarum, admitto: nec eam unquam nisi juxta unanimum consensum Patrum accipiam, & interpretabor. Profiteor quoque Septem esse vere, & proprie Sacramenta novae Legis a Jesu Christo Domino Nostrum instituta, atque ad salutem humani generis, licet non omnia singulis, necessaria, scilicet Baptismum, Confirmationem, Eucharistiam, Poenitentiam, Extremam Unctionem, Ordinem, & Matrimonium: illaque gratiam conferre; Et ex his Baptismum, Confirmationem, & Ordinem, sine Sacrilegio reiterari non posse. Receptos quoque, & approbatos Catholicae Ecclesiae Ritus, in Sacramentorum supradictorum omnium solemnem administrationem, recipio, & admitto. Omnia, & singula, quae de peccato Originali, & de justificatione in Sacrosancta Tridentina Syn-

nodo definita, & declarata fuerunt, amplector, & recipio. Profiteor pariter in Missa offerri Deo verum, proprium, & propitiatorum Sacrificium pro Vivis, & Defunctis, atque in Sanctissimo Eucharistiae Sacramento, esse vere, realiter, & substantialiter Corpus, & Sanguinem, una cum Anima, & divinitate Domini Nostri Jesu Christi, fierique conversionem totius substantiae Panis in Corpus, & totius substantiae Vini in Sanguinem; quam Conversionem Catholica Ecclesia Transubstantiationem appellat. Fateor etiam sub altera tantum specie, totum, atque integrum Christum, verumque Sacramentum sumi. Constantiter teneo Purgatorium esse, Animasque ibi detentas fidelium suffragiis juvari. Similiter & Sanctos una cum Christo regnantes, venerandos, atque invocandos esse, eosque orationes Deo pro Nobis offerre, atque eorum reliquias esse venerandas. Firmissime assero, Imagines Christi. ac Deiparae semper Virginis, nec non aliorum Sanctorum habendas, & retinendas esse, atque eis debitum honorem, ac venerationem impertiendam. Indulgentiarum etiam potestatem a Christo in Ecclesia relictam fuisse, illarumque usum Christiano Populo maxime salutarem esse, affirmo. Sanctam Catholicam, & Apostolicam Romanam Ecclesiam omnium Ecclesiarum Matrem, & Magistram agnosco; Romanoque Pontifici Beati Petri Apostolorum Principis Successori, ac Jesu Christi Vicario, veram obedientiam, sicut alii Catholici, & Christianissimi Reges Franciae predecessores sui reddiderunt, spondeo, ac juro. Ceteraque omnia a Sacris Canonibus, & oecumenicis Conciliis, ac praecipue a Sacrosancta Tridentina Synodo tradita, definita, & declarata, indubitanter recipio, atque profiteor; simulque contraria omnia, atque haereses quascumque ab Ecclesia damnatas, rejectas, & anathematizatas, pariter damno, rejicio, & anathematizo. Hanc vero Catholicam fidem, quam sponte Procuratorio quo supra nomine dicti Henrici Regis, in praesenti profiteor, & veraciter teneo, eandem integram, & inviolatam usque ad extremum vitae spiritum constantissime (Deo adjuvante) retinere, & confiteri. Ego Jacobus Davy, Procurator supradictus, una cum supradicto Arnaldo Collega meo, quo supra nomine spondeo, voveo, ac juro: Et simili Juramento mediante, promitto eundem Henricum Regem praesentem errorum, & haeresum abjuracionem, & Fidei Catholicae professionem, ac in ea contenta quaecumque ad omne mandatum Sanctitatis Vestrae & hujus Sanctae Sedis sufficienter, & legitime ratificaturum, ac literas patentes ratificationis hujusmodi, seu publicum Instrumentum in forma authentica ad eandem Sanctitatem Vestram, & hanc Sanctam Sedem Apostolicam intra tempus competens abique aliqua interpellatione realiter, & effectualiter transmissurum. Ita Nos, dictumque Henricum Regem, Deus adjuvet, & hac Sancta Dei Evangelia. Ego Jacobus Davy,

Procurator supradictus, & Procuratorio nomine supradicto, ita abjuravi, detestatus fui, & anathematizavi, ac professus sum, spondeo, vovi, promisi, & juravi respective, & praesentem abjuracionis, fidei professionis, promissionis, & Juramenti Schedulam manu mea propria subscripsi, una cum infra scripto D. Arnaldo Collega meo. Ego Arnaldus Ossatus Procurator supradictus, & Procuratorio nomine supradicto, ita abjuravi, detestatus fui, & anathematizavi, ac professus sum, spondeo, vovi, promisi, & juravi respective, & praesentem abjuracionis, Fidei professionis, promissionis, & juramenti Schedulam manu mea propria subscripsi una cum supradicto D. Jacobo Davy Collega meo.

§. 10. Quibus legitime peractis, Nos, ut facilius a clementissimo Misericordiarum Patre, & Domino Nostro Deo, erratorum tuorum hujusmodi veniam, & in bono perseverantiam consequi merearis, in salutare poenitentias, & aliquam satisfactionis partem, eisdem Jacobo, & Arnaldo Procuratorio nomine praedicto, injunximus, & mandavimus, ut restituas exercitium Religionis Catholicae, & Apostolicae Romanae, in Principatu Bearni, & quamprimum nomines Episcopos Catholicos ad Ecclesias ejusdem Principatus. & donec bona Ecclesiarum restituantur, des ipsis Episcopis tantum de tuo, quantum satis erit, ut digne, & congrue interim sustentari possint. Utque intra annum proximum, educas, & liberes a manibus Haereticorum, Henricum Principem Condensem, & illum consignes educandum personis vere, & sincere Catholicis, quae eum in Catholica Religione, & Christiana pietate enutrient. Et Concordata cum Sede Apostolica inita, tam in provisionibus, & nominationibus, quam in omnibus aliis integre serves, & illa nullatenus excedas. Ac neminem Haereticum, aut de haeresi suspectum nomines ad Episcopatum, Abbatis, & ea Beneficia, ad quae jus nominandi habes.

Ac efficias, ut sacrum generale Concilium Trident. in Regno Franciae, & suis Dominis publicetur, & observetur in omnibus: iis tantum exceptis (ad tuorum Procuratorum praedictorum supplicationem, & instantissimam petitionem) si quae forte adessent, quae revera sine Regni tranquillitatis perturbatione, executioni demandari non possint.

Insuper, ut Ordinem Ecclesiasticum, sub speciali commendatione, & protectione habeas, ac personas ecclesiasticas tam saeculares, quam regulares, ab iis, qui gladium portant, aut ab ullis aliis opprimi, aut vexari, vel eorum bona detineri non patiaris: Sed si quae occupata fuerint, ea quamprimum per universum Franciae Regnum, ubicumque sita sint, sine ulla liti, aut processu forma restitui facias.

Infeudationes, quoque, & concessiones quascumque, de quibuscumque Terris, Castris, Locis, & bonis, ad Ecclesias, Monasteria, & Pia Loca quaecumque quomodolibet spectantibus, si quae a te, seu tuis Praefectis, Gubernatoribus, vel Ministris, ad favorem, sive Catholicorum, sive Ha-

Qui fuerint Regi injuncte poenitentia.

reticorum, facta fuerint, revoces, & annulles.

Verbis, & factis etiam in conferendis gradibus Regni, ostendas Catholicos tibi esse carissimos, itaut omnes clare cognoscant, te ipsum percipere, ut unica tantum Religio, & illa Catholica, & Apostolica Romana, quam nunc profiteris, in eodem Franciae Regno sit, & perpetuo videat, & servetur.

Singulis diebus, legitimo cessante impedimento, recites Coronam B.M.V.: Quarta quaque feria, Litaniae: Singulis diebus Sabbathi Rosarium ejusdem B. Mariae, quam assumas pro tua peculiari Advocata in Coelis.

Jejunia, & cetera precepta Ecclesiae, observes: Et saltem quater in Anno peccata tua Sacerdoti idoneo sacramentaliter confitearis, & publice Sanctissimam percipias Eucharistiam. Singulis item diebus Sacram Missam, more Regum, & Principum Catholicorum, devote audias. Dominicis vero, & Festis diebus (cessante similiter legitimo impedimento) intersis Missae Conventuali, vel solemnii, in Ecclesia, vel Cappella Regia, prout alii Christianissimi, & Catholici Reges consueverunt facere.

Ac praeterea edifices, seu edificari facias in singulis Provinciis Regni Franciae, & Principatu Bearni, unum Monasterium Virorum, vel Mulierum Religionis Monasticae, vel Mendicantium ex Religionibus Reformatis.

Itemque ratifices, & approbes sufficienter, & legitime, & absque alia interpellatione, in Francia in manibus Legati, vel Nuncii nostri, & Sanctae Sedis Apostolicae quam primum, ibi fuerit, abjuracionem, & detestationem haeresum, & errorum, nec non Catholicae fidei professionem, ac omnia alia, & singula per tuos Procuratores praedictos in praesenti negotio facta, & promissa, ac praesentia Nostra mandata, & poenitentias acceptes, & recipias, Instrumentumque ratificationis, ad nos, & S. Sedem Apostolicam, in forma authentica transmittas, & realiter consignari facias.

Nec non ad Catholicos Principes scribas, significando, & gratulando, quod in gratiam Sanctae Romanae Ecclesiae receptus sis, in qua (Deo favente) profiteberis te perpetuo permanurum.

Jubeasque in omnibus Locis Regni tui gratias agi Omnipotenti Deo pro tam insigni beneficio ab eo recepto. Prout etiam latius continetur in alia Scheda per eundem Consilium de Mandato nostro ibidem publice lecta, & promulgata, & per eisdem Jacobum, & Arnaldum Procuratores tuos eorum propriis manibus subscripta; cujus tenorem, hic, & pro plene inserto, & expresso haberi volumus. Quas quidem poenitentias, & mandata, iidem Jacobus, & Arnaldus Procuratores tui, grato, & libenti animo recipere, & acceptare dixerunt, receperunt, & acceptarunt, & illa (Deo favente) observare, & bona fide adimplere promiserunt, & jurarunt, tactis iterum corporaliter Sacrosanctis Dei Evangelis supradictis.

§. 11. Et successive, Nos te in personis Procuratorum tuorum praedictorum a qui-

His peractis, & a Legatis

busvis majoris excommunicationis, aliisque sententiis, censuris, & poenis Ecclesiasticis, quas quibuscumque haeresibus adherendo, & quaecumque facta haereticalia committendo, seu permittendo, aut illorum occasione quomodolibet incurreris, & in quas per fel. rec. Sixtum Praedecessorem praedictum, per ejus literas praedictas incurrisse declaratus fueras, etiam si de anno 1572. eisdem errores, & haereses Parisiis abjuraveris, & detestatus fueris, & postea in eisdem errores, & haereses relapsus sis, auctoritate Apostolica, absolvimus, & liberavimus, & in gremium Sanctae Ecclesiae recepimus, & Sanctorum Sacramentorum participationi restituumus, in forma Ecclesiae consueta: Sperantes, & confidentes, quod tu tantam hujus Sanctae Sedis, & Nostrae benignitatem recognoscens, talem te in futurum, factis ipsis praestabis, & ostendes, ut Sancta Mater Ecclesia de tanto profectu, tuaque in illam devotione ferventiori, in dies magis, ac magis, spiritualis gaudii, & laetitia sentiat augmentum.

§. 12. Teque etiam in Domino hortantes, ut poenitentias salutare praedictas, aliaque praemissa a Nobis, ut praesertur, injuncta, non solum integre, & inviolabiliter, sed etiam cumulate, & ut Catholicum Principem, & Regem vere Christianissimum decet, ex toto corde adimplere procures, ut in hoc Nostram, & Sanctae Sedis Apostolicae benevolentiam, in alio vero saeculo, divina tibi assistente gratia, aeterna retributionis gloriam consequi merearis.

§. 13. Non obstantibus praemissis, ac quibusvis aliis, tam fel. rec. Sixti praedicti, & pie memoriae Gregorii XIV. quam quorumcumque aliorum Romanorum Pontificum praedecessorum nostrorum, literis, & Constitutionibus, ac Ordinationibus Apostolicis, contra Haereticos, etiam relapsos, illorumque credentes, & fautores, quomodocumque editis, & in corpore Juris clausis, sub quibuscumque tenoribus, & formis, & cum quibusvis derogatoriis derogatoriis, aliisque clausulis, ac irritantibus, & aliis Decretis in contrarium facientibus quibuscumque. Quibus omnibus, eorum tenores praesentibus pro sufficienter expressis habentes, illis alias in suo robore permanentibus, hac vice dumtaxat specialiter, expressaque derogamus, & ceteris contrariis quibuscumque.

§. 14. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostrae absolutionis, restitutionis, liberationis, receptionis, restitutionis, hortationis, & derogationis infringere, vel ei ausu temerario contraire: Si quis autem hoc attentare praesumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, & Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum ejus, se noverit incursum.

Datum Romae apud S. Petrum Anno Incarnationis Dominicae millesimo quingentesimo nonagesimo quinto, Decimo quinto Kalen. Octob. Pontificatus Nostri Anno IV.

receptis Clemens Henricum ab omnibus censuris absolvit.

Eum hortatur, ut quae sibi injuncta sunt, adimpleat.

Derogatio contrarium

Clausulae pzonales.

Dat. die 17. Sept. 1595. An. IV.

Sequitur ratificatio Henrici Regis, & promissio de adimplendo ea omnia, quae in praerelata Constitutione sibi injunguntur.

Henricus Dei gratia Francorum, & Navarrae Rex. Universis, & singulis praesentes nostras parentes literas visuris, & audituris, salutem.

CUM, sicut Nobis innotuit, Venerab. P. D. Jacobus Davy Perioni Dominus, ac noster in Consilio Status Consiliarius, ac primus Eleemosynarius nunc Episcopus Ebroicens., ac Ven. P. D. Arnaldus de Of. fatio Decanus Varenii, Ruthenensis Diocesis, nunc Episcopus, seu nominatus ad Ecclesiam Redonensem Procuratores nostri nostro nomine comparuerint coram Sanctissimo in Christo Patre, & Domino D. Clemente Papa VIII., & Suae Sanctitati benedictionem, & supremam absolutionem, & censuris alias per Nos incurris, & contra Nos declaratis postulerint, & desuper per Suae Sanctitatem certum Decretum fieri, & promulgari obtinuerint, & in executionem, & adimplementum dicti Decreti haereses, & errores omnes in scriptis legitime abjuraverint, ac detestati fuerint, professionem Sanctae Fidei Catholicae emisissent, & succellive idem Sanctissimi D. Noster Papa certas poenitentias, & mandata Nobis injunxerit, illasque, & illa iudem Procuratores Nostri acceptaverint, & bona fide servare, & adimplere, & quod Nos gesta, & promissa per eos ratificamus, & approbaremus, promissimus, prout latius continetur in literis Apostolicis desuper confectis, quarum tenor sequitur de verbo ad verbum, & talis est, videlicet: Clemens Episcopus &c. Charissimo in Christo Filio Henrico Francorum, & Navarrae Regi Christianissimo salutem, & Apostolicam benedictionem. Divinae gratiae &c.

Ne de mandato praedictorum Procuratorum in praemissis, & circa ea dubitare contingat, sed ut perpetuis futuris temporibus firmius, & clarius de mente, intentione, & Catholica fide nostra constare possit, & constet; propterea Nos coram Illustrissimo, & Reverendissimo D. D. Alexandro Medices I. V. D. Tituli S. Praxedis Praesbytero Cardinali praebato Sanctissimi Domini Nostri Papae, & Sanctae Sedis Apostolicae Legato, declaramus, omnia, & singula in praesentibus literis Apostolicis contenta Nobis bene nota per praedictos Procuratores nostros petita, oblata, promissa, dicta, facta, jurata, abjurata, acceptata, obtenta, & in huiusmodi negotio quomodolibet procurata respective, fuisse, & esse de Nostra voluntate, & mandato, ita petita, oblata, promissa, dicta, facta, jurata, abjurata, acceptata, obtenta, & procurata respective in omnibus, & per omnia, prout in praesentibus literis Apostolicis continetur. Et ad majorem cautelam, comparationem, petitionem, & oblationem per praedictos Procuratores Nostros factas, decretumque a praebato Sanctissimo D. Nostro Papa desuper latum,

abjuracionemque, & detestationem quorumvis haeresum, & errorum, ac Sanctae Catholicae fidei professionem per eosdem Procuratores factas, ac juramenta quaecumque desuper praestita, nec non mandata, & poenitentias per eundem S. S. D. N. Papam, Nobis injunctas, & injuncta, illorumque, & illarum acceptationem, & observationem, promissionem, & juramenta, quaecumque desuper praestita super illorum, & illarum observatione, absolutionemque inde sequutam, omniaque alia, & singula in eisdem praesentibus literis Apostolicis contenta specialiter, & expresse ratificamus, acceptamus, & approbamus, ac adimplere promittimus in omnibus, & per omnia bona fide juxta eisdem praesentibus Instruementi vim, formam, continentiam, & tenorem. Et in testimonium veritatis praesentes nostras parentes literas manus nostrae subscriptione, & nostro solito sigillo munitas fieri mandavimus.

Datum Parisiis die 19. Septembris Anno Domini millesimi quingentesimi nonagesimi sexti, & Regni Nostri octavi. (a)

HENRY.
N. Per Regem
Pendet Sigillum Magnum Regium in Cera.

Sequitur Pontificium Breve, quo Clemens Henrico gratulatur de ratificatione, Romanae Aule gaudium testatur facit, eumque ad perseverantiam adhortatur.

Charissimo in Christo filio nostro Henrico Francorum Regi Christianissimo.

CLEMENS PAPA VIII.
Charissime in Christo fili noster salutem, & Apostolicam benedictionem.

Benedicimus Deum Caeli, qui misericordiam suam magnam, quam per ministerium humilitatis Nostrae in Te operatus est, quotidie magis confirmat, & gaudium Nostrum cumulat. Recepimus enim a dilecto Filio Nostro Alexandro Cardinali Florentino nostro Apostolico Legato ratificationem a Tua Majestate factam, qua omnia, quae a Tuis Procuratoribus Roma tuo nomine acta sunt, nostramque absolutionem, & benedictionem, & omnia a Nobis ea de causa decreta, & literis Nostri, atque Apostolico Diplomate comprehensa, rata habuisti, & comprobasti, atque ad ea perpetuo servanda Te ipsum coram Deo, & ejus Sanctae Ecclesiae Catholicae, Regia manus tuae subscriptione obtinixisti; qua ex re tantam voluptatem coepimus, quantam animus Noster capere maximam poterat; praesertim quia idem Legatus Noster, ut tuo in primis nomini est addictus, tuaeque salutis, & gloriae percupidus, omnia ad Nos accurate, & subtiliter scripsit, quae gesta, quaeve dicta a Te sunt, ut pene oculis intueremur, qua alacritate, qua hilaritate, qua pietate, & devotione erga Nos, & hanc Sanctam Sedem

(a) Secretarii, qui de mandato Regis se subscripsit, nomen, qua antiquitate deletum, legi non potuit.

Die 19. Sept. 1596. sic.

id egeris, denique quamprout, & sincere hac in re Officii tui partes sis exequutus. Et nos quidem Fili Charissime ita semper de tua excellenti virtute, animique tui magnitudine, & candore nobis polliciti sumus: hoc item a Te boni omnes expectabant, qui nunc nobiscum summopere letantur, & Deo immortalis singulares gratias agunt; mirum est enim, quam optatus, & jucundus acciderit hic nuncius Venerabilibus Fratribus nostris Cardinalibus, Aule hujus Ordinis, & iis omnibus, qui divini honoris zelum habent, quique Dei opera in Te in dies illustrius manifestari concupiscunt, quibus fundamentis a Majestate Tua tam praeclare jactis ceteram superstructionem consentaneam fore, Dei adjutrice gratia, confidimus. Sic enim Tibi illius nomine pollicemur, qui te ex tenebris vocavit in admirabile lumen suum, cujus nos immeriti vicem in terris gerimus, si ita ut coepisti, in corde puro, & conscientia bona, candide, recte, simpliciter coram Deo ambulabis, & omnes cogitationes, omnes actiones, ac studia tua ad ejus gloriam, ejusque verae Catholicae fidei exaltationem converteris, atque contuleris, ut certe Spiritu Sancto auctore, Te facturum speramus. Ipse Deus fidelis, & verax, qui diligentes se diligit, & honorantes se honorificat, ipse benedicens benedict Tibi, & multiplicabit super Te dona sua, & inter Christianissimos Francorum Reges memorandum, & gloriosum efficiet ad omnem posteritatis memoriam, & Te, & Regnum istud nobilissimum omni felicitate cumulabit. Te interea in spiritu charitatis, ut Filium charissimum complectimur; Tibique paterno affectu Nostram Apostolicam benedictionem impertimur. Cetera idem Cardinalis, & Legatus Noster, Tuique amantissimus Majestati tuae coram uberius exponet.

Datum Tusculi sub Annulo Piscatoris die 13. Octobris 1596. Pontificatus Nostri Anno V.

CXXXVII.
Archiepiscopo Salisburgen. facultas conceditur imprimendi Breviarium Romanum cum proprio ejusdem Ecclesiae.

Ven. Fratri Wlfgango Theodorico Archiepiscopo Salisburgen.

CLEMENS PAPA VIII.
Ven. Frater salutem, & Apostolicam benedictionem.

Summa fraternitatis tuae pietas, & religio, ac singularis in Nos, & Apostolicam Sedem fides, & observantia pure possunt, ut piis votis tuis, quantum cum Domino possumus, libenter annuamus.

§. 1. Exponi siquidem Nobis nuper fecisti, Te ab initio tuae ad Archiepiscopatum Salisburgen. electionis in animo habuisse, ut in Ecclesia, Civitate, & Dioecesi Salis-

Dat. die 13. Octobris 1596. An. V.

Ex Regest. in Secr. Breve.

Exordium.

Archiepiscopus Salisburgen. Officium proprium suae Dioecesis co-

burgen. Breviarium, & Missalis Romani novissime reformati usus introduceretur, & ad piam hujusmodi tuam intentionem executioni demandandam diuturno, & summo cum labore, & studio Breviarium proprii Ecclesiae Salisburgen. reformationi, inde plurimum Sanctorum Officiorum propriis partim, deletis, & rescatis, partim, eorum videlicet, quos magis approbatos judicasti, Lectionibus, & Orationibus reformatis, & ordine dispositis, incubuisse, ac demum pro ea, qua Nos, & Apostolicam Sedem prosequeris fide, & observantia, antequam intentionem tuam executioni demandares, laborem hunc tuum Nostrae, & dictae Sedis censurae humiliter subicere decrevisse: ac propterea Lectiones, & Orationes proprias hujusmodi ad Nos, ut illas examinare, corrigere, & reformare, ac si ita Nobis videretur, approbare, & confirmare dignemur, transmississe; cupere vero, si & postquam dictae Lectiones, & Orationes per Nos approbarentur, Breviarium Romanum cum Calendario ad usum Ecclesiae Salisburgen., & cum insertione dictarum Lectionum, & Orationum propriarum imprimi facere posse. Ac propterea Nobis humiliter supplicari fecisti, ut in praemissis opportune providere de benignitate Apostolica dignemur.

§. 2. Nos igitur, cum jam juxta desiderium tuum Calendarium ad usum dictae Ecclesiae, ac Lectiones, & Orationes proprias praedictas in Congregatione Sacrorum Rituum examinari, & reformari mandaverimus, ac per alias nostras in forma Brevis literas confirmaverimus, & approbaverimus, tuum hunc piissimum, & de Catholica Religione benemerenti Antistitem dignum laborem summopere commendantes, ac fraternitatem tuam, ut eo constantius Catholicae fidei restituenda, & propaganda, ac divino cultui augendo, Cleroque & Populo tuae cura commissis in via mandatorum Domini dirigendo, & reformando, prout facis, deinceps incumbas, amplioribus favoribus, & gratis prosequi volentes, hujusmodi supplicationibus inclinati, fraternitati tuae, ut Breviarium Romanum cum Calendario ad usum praedictae Ecclesiae Salisburgen. ordinato, dictisque Lectionibus, & Orationibus propriis Sanctorum Ecclesiae Salisburgen. per Nos approbatis ubicumque Tibi placuerit, quam emendatissime tamen, & juxta nostram emendationem Typis curi facere, & ad usum praedictae Ecclesiae vulgare libere, & licite valeas, auctoritate Apostolica, tenore praesentium licentiam, & facultatem concedimus, & indulgemus.

§. 3. Et insuper omnibus, & singulis utriusque sexus Christianis fidelibus praesentium, librorum Impressoribus, & Bibliopis, ne durante decennio proximo Breviarium hujusmodi sine tua speciali licentia impressum vendere, aut venale habere, vel proponere audeant, vel praesumant, sub excommunicationis latae sententiae poena interdicimus, & prohibemus.

§. 4. Non obstantibus Constitutionibus, & Or-

ponit, approbandumque a S. Sede transmittit.

Clemens ei concedit, ut illud imprimere possit unacum Breviario Romano.

Typographus vetat, ne illud imprimat sine Archiepiscopi licentia.

Derogat contrariis.

& Ordinationibus Apostolicis, ac prohibitionibus in contrarium præmissorum a quibuscumque Romanis Pontificibus prædecessoribus nostris, & dicta Sede factis, necnon Statutis, & consuetudinibus, etiam juramento, confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis, caterisque contrariis quibuscumque.
Datum Romæ apud S. Marcum sub Anulo Piscatoris die 26. Octobris 1596. Pontificatus Nostri Anno V.

Dat. die 26. Octobr. 1596. An.V.

CXXXVIII.

Confirmatio Decreti Congregationis Concilii, quo declaratur, Provisum de Parochiali Ecclesia per concursum, censendum esse approbatum in illa Civitate, vel Oppido tantum, ubi est Parochus.

Ex Regest. in Secret. Brev.

CLEMENS PAPA VIII.

Ad perpetuam rei memoriam.

AD Romanum Pontificem spectat dubia quæcumque circa personarum Ecclesiasticarum Jurisdictionem præsertim circa Confessiones Christifidelium audiendas opportuna declaratione remove, prout in Domino salubriter conspiciat expedire.
§. 1. Cum itaque in Congregatione Venerabilium Fratrum Nostrorum S.R.E. Cardinalium Sacri Concilii Tridentini Interpretum Dubium propositum fuit: An provisum de Parochiali Ecclesia per concursum censendus sit approbatus idoneus Minister, ad audien. Confessiones in illa Dioecesi, in qua ipsam Parochialem obtinet, tum eorum, qui habent privilegia eligendi idoneum Confessorem, tum etiam illorum, qui non habent hujusmodi privilegium, sed Parochorum consensum. Cumque Congregatio prædicta responderit, censeri dumtaxat in ea Civitate, vel Oppido, ubi sita est Parochialis, non autem passim per totam Dioecesim.

Confirmatio Pontificia.

§. 2. Nos hanc dictæ Congregationis declarationem perpetuo confirmantes, & approbantes, quemcumque pro tempore de Parochiali Ecclesia per concursum provisum idoneum Ministri approbatum ad audiendas Confessiones, tam eorum, qui privilegium eligendi Confessorem, quam eorum, qui sine hujusmodi privilegio Parochorum suorum consensum habent, in ea Civitate, vel Oppido, ubi Parochialis Ecclesia sita est tantum, non autem passim per totam Dioecesim censendum esse: sicque per quoscumque Judices Ordinarios, & Delegatos, sublata eis aliter judicandi, & interpretandi facultate, & auctoritate, judicari, & definiri debere declaramus.

§. 3. Non obstantibus quibusvis Statutis, & consuetudinibus, etiam juramento, confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis, caterisque contrariis quibuscumque.

Datum Romæ apud S. Marcum sub Anulo Piscatoris die 26. Octobris 1596. Pontificatus Nostri Anno V.

Dat. die 26. Octobr. 1596. An.V.

CXXXIX.

Primicerio Collegiæ Ecclesiæ Sancti Marci Venetiarum conceditur facultas utendi Mytra, & Baculo, & benedicendi Paramenta, & Ornamenta Ecclesiastica, nec non Benedictionem supra Populum impendendi.

Ex Regest. in Secret. Brev.

Dilecto Filio moderno, & pro tempore existenti Primicerio Insignis Collegiæ Ecclesiæ S. Marci Venetiarum.

CLEMENS PAPA VIII.

Dilectæ fili salutem, & Apostolicam benedictionem.

ECET Romanum Pontificem insignium Ecclesiarum decorem, ac personarum in eis Dignitates primarias obtinentium ornamentum, & dignitatem, quantum cum Domino potest, augere, prout piorum, & nobilium Virorum vota exposcunt, ac alias in Domino conspiciat salubriter expedire.

Exordium.

§. 1. Sane, cum, sicut pro parte dilectorum filiorum, nobilium virorum Ducis, & Domini Venetorum nobis nuper expositum fuit, Insignis Collegiata Ecclesia Sancti Marci Venetiarum, quæ a Domino Venetorum magnificentissimo sumptu exstructa, & ornamentis Ecclesiasticis, ac Vasis Sacris, & reliquo Ecclesiastico apparatu, ditissime, & perabundanter referta existit, ac ab Ordinarii Jurisdictione exempta, Sedi que Apostolicæ immediate subiecta est, & in qua Corpus gloriosi Evangelistæ S. Marci, summa cum totius Senatus, & Populi Venetiarum veneratione asservatur, ita conspicua, & illustris existat, ut merito gratiis, & privilegiis decoranda videatur: cupiantque Dux, & Dominium prædicti ad majorem ipsius Ecclesiæ decorem, & ornatum, te, qui dignitatem ibi principalem obtines, amplioribus privilegiis, quam quæ huc usque per Romanos Pontifices prædecessores nostros, & Sedem Apostolicam, concessa sunt, exornari; Nobis propterea humiliter supplicari fecerunt, ut in præmissis opportune providere de benignitate Apostolica dignaremur. Nos igitur privilegiorum, & concessionum quarumcumque tibi, ac pro tempore existenti Primicerio istius Ecclesiæ concessorum, & factarum, & Literarum desuper expeditarum tenores præsentibus pro expressis habentes, hujusmodi supplicationibus inclinati, tibi, qui vigore hujusmodi privilegiorum primam Tonfuram eidem Ecclesiæ intervencibus con-

Indultum, de quo in Rubrica.

conferre potes, ut in omnibus actibus solemnibus, ac etiam Processionibus Mytra, & Baculo, aliisque Pontificalibus Insignibus in Ecclesiâ prædictâ, & aliis Ecclesiis illi subiectis, uti, & Indumenta, & ornamenta Ecclesiastica quæcumque, in quibus tamen unctio Sacra non est adhibenda, pro usu earundem Ecclesiarum dumtaxat, benedicere, nec non in prædicta S. Marci, & aliis illi subiectis Ecclesiis solemnem benedictionem supra Populum, quando aliquis S.R.E. Cardinalis Legatus, vel Nuncius, aut alius Prælatus superior ibi præsens non sit, impendere libere, & licite valeas, auctoritate Apostolica, tenore præsentium, facultatem concedimus, & impertimur.

Obstantium derogatio.

§. 2. Non obstantibus Apostolicis, ac in universalibus, Provincialibus, & Synodali-bus Conciliis editis generalibus, vel specialibus Constitutionibus, & Ordinationibus, caterisque contrariis quibuscumque.

Dat. die 7. Novem. 1596. An.V.

Datum Romæ apud S. Petrum, sub Anulo Piscatoris die septima Novembris 1596. Pontificatus nostri Anno V.

CXL.

Fratres Ordinis Beate Mariæ de Mercede Redemptionis Captivorum, nullo etiam quarti Voti prætextu, vel indulto, de cætero recipiant Fratres Minores S. Francisci de Observantia, aut alterius strictioris Ordinis professores.

Ejusmodi Privilegium, quod scilicet iste Ordo respectu quarti Voti, cæteris Ordinibus strictior esset; edixerat Calixtus III. in sua Constit. VIII. super Gregem. Tom. III. Par. III. fol. 89. Et de institutione ejusdem Ordinis, aliisque eum concernentibus vide in Constit. Gregarii IX. Devotionis. Tom. III. fol. 284.

CLEMENS PAPA VIII.

Ad perpetuam rei memoriam.

Hic Ordo respectu quarti voti strictior alius reputabatur.

UPER ad nos perlatum est, Religiosos Ordinis B. Mariæ de Mercede Redemptionis Captivorum, prætextu cujusdam Indulti Apostolici dicti Ordini antiquitus concessi, Professores Ordinis Fratrum Minorum de Observantia nuncupatos, & alios Regulæ strictioris, in eorum Sodalitatem, seu Domos, aut Conventus recipere. Quare cum id sæpius meritis pœnas eludendi causa fiat, & ex hoc multa scandala in Populo generentur, & alia multa incommoda nascantur.

Hic Pontifex contrarium decernit.

§. 1. Nos hujusmodi scandalis obviare, & quieti Religiosorum prospicere cupientes, tenoremque dicti Indulti, perinde ac si de verbo ad verbum infereretur, præsentibus pro expressis habentes, ne quis Prælatorum, seu Superiorum, aut Fratrum Conventuum, seu Dommorum dicti Ordinis Beate Mariæ de Mercede Redemptionis Captivorum, tam in Regnis Hispaniarum, quam Bull. Rom. Tom. V. Par. II.

alibi consistentium, quavis ille dignitate, præeminentia, prerogativa, vel munere fungatur, quemquam Ordinis Fratrum Minorum de Observantia, aut cujusvis strictioris Regulæ, quam sit Regula dierum Religiosorum B. Mariæ de Mercede, prætextu cujusvis Indulti, seu privilegii Apostolici recipere audeat, vel præsumat, etiam si habeant privilegium id faciendi causa quarti Voti, quod ipsi Professores Ordinis B. Mariæ de Mercede hujusmodi faciunt, Apostolica auctoritate tenore præsentium districte prohibemus.

Subdens alia ratione quam quarti voti regulam strictiorem esse indicandam.

§. 2. Declarantes, Regulam strictiorem esse indicandam alia ratione, quam respectu quarti Voti. Decernentes ex nunc irritum & inane, si secus super his a quoquam, quavis auctoritate, scienter, vel ignoranter contigerit attentari.

Contrariis derogat.

§. 3. Non obstantibus privilegio, seu Indulto hujusmodi, quod harum serie proprio Motu revocamus, & abolemus, ac quibusvis Constitutionibus, & Ordinationibus Apostolicis, nec non dicti Ordinis B. Mariæ de Mercede, juramento, confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis, Statutis, & consuetudinibus, privilegiis quoque, Indultis, & literis Apostolicis, sub quibuscumque tenoribus, & formis, ac cum quibusvis clausulis, & Decretis, in genere, vel in specie, ac aliter in contrarium quomodolibet concessis, approbatis, & innovatis. Quibus omnibus, & singulis, etiam de illis, illorumque totis tenoribus, specialis, specifica, expressa, & individua, non autem per clausulas generales idem importantes, mentio, seu quævis alia expressio habenda foret, illorum tenores præsentibus pro expressis habentes, illis alias in suo robore permanens, hac vice dumtaxat specialiter, & expresse derogamus, caterisque contrariis quibuscumque.

Transumptis, que credi mactat.

§. 4. Volumus autem, quod præsentium transumptis etiam impressis, manu alicujus Notarii publici subscriptis, & sigillo alicujus personæ in dignitate Ecclesiastica constitutæ munitis, eadem prorsus fides adhibeatur, quæ præsentibus adhiberetur, si forent exhibitæ, vel ostensæ.

Dat. P. An.V die 24. Dec. 1596.

Datum Romæ apud S. Petrum, sub Anulo Piscatoris, die 24. Decembris, millesimo quingentesimo nonagesimo sexto, Pontificatus Nostri Anno V.

CXLI.

Jurisdictio Consulium artis Aromatariorum Urbis cognoscendi causas ad artem spectantes, cum Indultorum concessione.

Quoad locum Aromatariorum in causis discussionum vide in Constit. Pii V. Cum officio. Tom. IV. Par. III. fol. 302.

Hanc Bullam non præjudicare Jurisdictioni Gubernatoris Urbis, hic idem Pontifex declaravit die 24. Martii 1604. quam non pono, quia hoc tantum continet, quod

